

‘De zoektocht is de helft van de fun.’

Werken met en vanuit het concept culturele leerecosystemen is meer dan een mooie metafoor. Deze manier van kijken kan ook in de praktijk vorm krijgen, maar dan moet je er wel wat voor doen.

In een korte interviewreeks spreken we met een aantal mensen uit de praktijk die werken en denken vanuit een visie op culturele leerecosystemen. Dat hoeft niet altijd een koploper te zijn. Het gaat om experimenteren, innoveren en inspireren om zo de verbinding te maken tussen theorie en praktijk.

Anke Jongen, Natuurmuseum Brabant

‘Natuurmuseum Brabant werkt sinds 2020 met het concept leerecosystemen. Het startmoment was Natuur om de Hoek [project samen met VSC, red.]: een project waar leerlingen in het basisonderwijs in de wijk kijken wat daar allemaal aan natuur is. We kijken hoe we aansluiting kunnen vinden met partners uit de stad zodat alle leerlingen uit Tilburg in aanraking kunnen komen met natuur én andere disciplines, zoals sport en kunst. Die verbinding leggen ging niet altijd gemakkelijk. Het was een project van vallen en opstaan, ook door corona. Maar het heeft wel iets aangewakkerd. We begonnen een NDE-hub [Natuur en duurzaamheidseducatie-hub, red.] dat als centraal punt moet gaan fungeren in de stad. Een punt waar alle leerlingen naartoe kunnen als ze iets met natuureducatie willen doen. Een plek waar partijen, waaronder leerkrachten en ouders, elkaar kunnen ontmoeten. Het is dus niet alleen een plek van ons. Door deze manier van werken kunnen we beter werken vanuit de vraag van de scholen. Dat is de volgende stap die wij zetten met leerecosystemen.

‘Eén van de belangrijkste lessen die we trokken uit het project Natuur om de Hoek is dat je leerlingen niets verplicht. Zeker niet als het gaat om brede talentontwikkeling. Heel veel kinderen willen eerst van veel dingen proeven en daarna pas een keuze maken. Het kan afschrikken als ze een heel jaar iets moeten. Daarom werken we nu op een andere manier. Ik geloof namelijk niet dat talentontwikkeling een trechter is waar je doorheen gaat naar het punt ‘waar je moet zijn’. De meeste mensen vinden heel veel dingen leuk, het kan alle kanten opgaan. Daarom heet het bij ons ook *brede* talentontwikkeling. De focus moet niet perse zijn dat je alsmaar dieper op één inhoud ingaat. Dat kan natuurlijk wel, die mogelijkheid moet je ook faciliteren, maar je moet vooral breed kijken zodat leerlingen daarin hun eigen weg kunnen vinden.’

‘We hebben een plek waar partijen, waaronder leerkrachten en ouders, elkaar kunnen ontmoeten. Het is dus niet alleen een plek van ons.’

Samenwerken in het leerecosysteem

‘Samenwerken gaat niet altijd even gemakkelijk. Met partners waar we al lang mee samenwerken zijn de lijntjes kort, maar er zijn ook partners met wie het moeizamer gaat. Binnen de hub gaat dat steeds beter. We weten elkaar steeds structureler te vinden. Voorheen werkten we wel samen, maar dat was zonder een duidelijke visie op talentontwikkeling. Dat komt er steeds meer in, ook nu de gemeente een programma heeft waarbij ze talentontwikkeling stimuleren. Door te kijken vanuit leerecosystemen kijken we ook steeds meer naar het *waarom* en *hoe* we iets doen. Alles is meer gestructureerd. We zijn niet iets compleet anders gaan doen en we blijven als natuurmuseum ons

‘gewone’ aanbod hebben. Maar de verbindingen die we leggen in de stad worden steeds sterker. Daarmee sluiten we goed aan bij de interesses van de leerlingen.

‘De term leerecosystemen komt niet voortdurend bij ons voorbij. Dat komt overigens ook doordat veel mensen hem, naar mijn idee, verkeerd gebruiken. Het is geen leerecosysteem als je een keer iemand inhuurt op een school om iets te komen doen. Een leerecosysteem is een samenwerking waar samenhang tussen zit. Het is niet zomaar een samenvoeging van aanbieders, dan is overal wel een leerecosysteem te vinden. Ik heb het hier vaak over brede talentontwikkeling en samenwerking: dat samen maakt voor mij het leerecosysteem.

‘Waar het ook over gaat? Inclusief aanbod brengen. Wij geloven dat het een samenspel moet zijn van 1) de wijk in gaan en 2) het aanbod dat we in het museum hebben. In het museum kunnen we wat extra’s brengen, maar als je inclusief aanbod wil hebben, moet je het beide doen. Voor sommige scholen is het heel moeilijk om naar ons toe te komen. Dat blijft wel een discussie. Want is wat je in de klas doet even waardevol als wat je in het museum laat zien? Het moet ook niet te ver van ons als museum af gaan staan. Daarom verwijzen we scholen soms naar andere partijen, als de behoefte van de school te ver van onze identiteit als museum afstaat. Tegelijkertijd willen we er ook zijn voor leerlingen die niet vanzelfsprekend naar ons museum komen. In sommige wijken is het gewoon minder gebruikelijk om iets met natuur te doen. Die leerlingen komen heel weinig uit hun wijk en het museumbezoek is dan een hele wereldreis. Daarom gaan we ook naar hen toe, anders hebben we daar geen contact mee.’

‘Ik heb het hier vaak over brede talentontwikkeling en samenwerking: dat samen maakt voor mij het leerecosysteem.’

Werken vanuit een visie op inclusieve leerecosystemen

‘Wees flexibel en kijk wat er al ligt, sluit daarbij aan en versterk het. Je kunt niet iets bedenken en het dan zo uitrollen. Kijk wat er goed gaat en wat je vervolgens kan uitbreiden tot iets meer. Dat is volgens mij een aanpak die je de meeste kans geeft om te slagen en om het duurzaam te maken. Anders is het gewoon een project dat daarna weer verdwijnt. Om organisaties aangehaakt te houden is niet gemakkelijk. Mensen van andere partijen hebben een andere cultuur, manier van werken, tempo; leer ze daarom goed kennen en geef je grenzen aan. Zeg niet: “zo gaan we het doen”, maar neem een open houding aan leer samen te werken. Heb het soms ook gewoon eens over koetjes en kalfjes: zo’n relatie moet je echt opbouwen.

‘Als dat gelukt is, dan komt die stip op de horizon dichterbij. Voor ons is dat: alle leerlingen van de stad bereiken en ze de mogelijkheid bieden hun talenten te ontwikkelen. Daar moeten we echt nog aan werken. Talentontwikkeling zit nog te vaak enkel in aanbod verpakt. Dan komen leerlingen wel met diverse dingen in aanraking, maar is er geen visie, geen lijn en geen vervolgmogelijkheid. Dat is los zand. Die visie moeten we samen verder ontwikkelen, in je eentje is dat niet te doen. Het vraagt lef en flexibiliteit van alle betrokken partijen, maar dan kunnen we ons echt gaan inzetten voor dat kind.’